

ISSN 2411-4758 (Print) 2518-1602 (Online)

Native word in ethnocultural dimension, Drohobych, Posvit, 2019, pp 48-57.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2411-4758.2019.178112>

УДК 81'373.7=161.2=161.1=111

КОМПАРАТИВНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ УКРАЇНСЬКОЇ, ПОЛЬСЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЕМОЦІЙ

Ірина ПАТЕН

кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної та міжкультурної комунікації Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (Україна, Дрогобич) irynapaten@i.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8706-6149>

Research ID: N-6942-2018 <http://www.researcherid.com/rid/N-6942-2018>

Статтю подано до редакції / The article is submitted to the editorial board:
13.09.2019

Статтю опубліковано / The article is published: 15.11.2019.

У статті розглянуто компаративні фразеологічні одиниці на позначення емоцій української, польської та англійської мов, з'ясовано, що емоції є предметом вивчення не лише філософії, психології чи фізіології, а й лінгвістики; зазначено, що компаративна фразеологія ґрунтується на переосмисленому стійкому порівнянні, а порівняння – це основа людського мислення, спосіб пізнання людини і світу; обґрунтовано, що носії обстежуваних мов найчастіше використовують компаративні фрази для вираження негативних емоцій, адже людство в першу чергу звертає увагу на недоліки і таким чином вдосконалюється за допомогою критики та іронії, а позитивні емоції не викликають такої гострої реакції, тож відповідних компаративних фразем є небагато.

Ключові слова: компаративні фразеологічні одиниці; емоція; емотивна лексика; емоційний концепт; порівняння; позитивні емоції; негативні емоції.

COMPARATIVE PHRASEOLOGICAL UNITS OF THE UKRAINIAN, POLISH AND ENGLISH DENOTING EMOTION

Iryna PATEN

Ph. D. in Philology, Senior Lecturer of Language and Intercultural Communication Department Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University (Ukraine, Drohobych) irynapaten@i.ua

The article considers comparative phraseological units denoting emotion concepts of Ukrainian, Polish and English; it has been founded that language primarily serves to transmit relevant information, to rationally process the knowledge gained and to pass it on to future generations, and all these processes are accompanied by feelings, desires, and therefore linguists cannot ignore emotions. The transition from structuralism to anthropocentrism has led to a new understanding of traditional linguistic concepts and the expression of emotions is becoming a major function of language, so it is impossible to circumvent the sphere of emotions today. Emotions reflect the universal experience of understanding the mental life of an individual. They are characteristic of all people regardless of nationality, age, gender, social status, etc. Most emotions can be attributed to a number of universal ones (joy, anger, grief, fear), but their fullness, intensity, and degree of depth are specified in each language. Humanity will always feel the same feelings, that indicates the universality of emotive meanings. With a universal picture of emotions, we can talk about the national specificity of emotive meanings. Objects, events affect people differently and cause a wide variety of emotions not only from different people, but also from the same person in different life situations.

The wide palette of feelings of a person is not fully reflected in the semantics of a word, and phraseologisms are more accurate than words convey the scale of human feelings.

Comparative phrases are characterized by high abstraction and reflect universal and ethno-specific knowledge, perceptions of emotional experiences of representatives of different linguistic communities. Each person represents the emotional world in his own way and forms an emotional conceptual sphere in his consciousness. Usually Ukrainian, Polish and English use comparative phraseological units to express negative emotions, it is not surprising, since humanity tends to pay attention first of all to flaws, so is improved through criticism and irony. Positive emotions do not cause such an acute reaction, so there are not so much corresponding comparatives.

Keywords: comparative phraseological units; emotion; emotional vocabulary; emotional concept; comparison; positive emotions; negative emotions.

Постановка проблеми. Антропоцентричний підхід розширив межі лінгвістичних досліджень, що сприяло взаємозв'язку мови з усіма аспектами людського буття, а також призвів до нового розуміння традиційних лінгвістичних понять, відтак вираження емоцій стає головною функцією мови (Ш. Баллі, В. Гіннекен, М. Бреаль), і оминати сферу емоцій сьогодні неможливо.

Необхідність вивчення категорії емотивності у межах лінгвістики полягає в тому, що емоції «мають не тільки екстралінгвальний (тобто фізіологічний) характер, але і власне мовний, і ця частина інформації безсумнівно становить об'єкт лінгвістичних досліджень» (Осипов, 1970, с. 117).

Аналіз досліджень. Емоційна сфера людини привертала увагу не лише психологів, фізіологів чи філософів, але й лінгвістів, адже емоції виявляються і в мовленнєвій діяльності людини також. Експресія – це вічна жага людства (Т. Винокур).

Учені фокусуєть увагу на класифікації емотивної лексики (А. Вежбицька, В. Вундт П. Екман, К. Ізард, У. Макдауголл, В. Лабунська, Ю. Петер), вивчають емотивність на рівні синтаксичному (О. Олександрова, Ю. Малинович), лексичному (А. Вежбицька, Н. Лук'янова, В. Телія, В. Шаховський), морфологічному (І. Арнольд, О. Есперсен, Г. Морченд, Р. Сакієва), фонетичному (Г. Кузенко, Є. Нушикян, І. Пальянов), у межах стилістики (Н. Разінкіна), лексикології (І. Арнольд, С. Берлізон, В. Болотов, М. Брандес, М. Буряков) та прагматики (Д. Зиблева), досліджують питання міжкультурної специфіки вербальної та невербальної маніфестації емоцій тощо.

Останнім часом увага науковців спрямована на вивчення емотивної лексики у фразеології (А. Вежбицька, М. Гамзюк, Р. Гіббс, Д. Добровольський, М. Красавський, А. Ортоні, Ю. Прадід, О. Селіванова, В. Телія, А. Кагаś тощо). Фраземи характеризуються специфічною семантичною структурою, яка надає фразеологізмам іманентну властивість виражати емоції, почуття, ставлення мовця.

Мета статті – дослідити особливості компаративних фразеологічних одиниць на позначення емоцій у слов'янських (українській та польській) та англійській мовах.

Виклад основного матеріалу. Довший час мовознавці не могли з'ясувати, чи повинна лінгвістика займатися дослідженням емоцій та емотивних компонентів мовних одиниць. К. Бюлер, Е. Сепір, Г. Гійом ігнорували емоційну складову мовних явищ, Ш. Баллі, В. Гіннекен, М. Бреаль вважали, що спочатку була емоція і «жодного слова не народилося без емоцій, які пронизують усю ментальну і вербальну діяльність людини» (Шаховський, 2008, с. 14, 1).

Наприкінці ХХ століття (1987 р.) на XIV Міжнародному конгресі лінгвістів у Берліні вчені довели лінгвістичну значущість вивчення емоційного аспекту мови. На зміну твердженням про те, що «емоційної лексики у мові немає» (Е. Галкіна-Федорук), «емоції не входять у структуру мови» (В. Звєгінцев) приходять усвідомлення того, що «у мові все емоційно» (Ш. Баллі), «усі висловлювання емоційні» (В. Гак), «уся лексика мови емоційна» (Е. Мягкова) (Прокойченко, 2015, с. 199).

Мова слугує, насамперед, для передачі актуальної інформації, для раціональної обробки отриманих знань і для їхньої передачі наступним поколінням, але всі ці процеси не можуть не супроводжуватися почут-

тями, переживаннями, бажаннями, і тому емоції не можуть ігнорувати лінгвісти (Шамаєва, 2004, с. 1).

Психологи стверджують, що емоції – це просте, безпосереднє переживання у певний момент; це реакція суб'єктивного характеру на вплив зовнішніх і внутрішніх подразників, які проявляються як радість, страх, задоволення, сум тощо. Джерелом емоцій є об'єктивна дійсність, тож емоції не виникають самі по собі, а тісно пов'язані із потребами і мотивами людини. Кожна мовна особистість незалежно від культурних відмінностей переживає ті самі емоції, і це споріднює людей різних культур. Але варіювання й інтенсивність емоцій у різних народів є різними, що спричиняє унікальність кожної людини (Маслова, 2008, с. 244).

У підручниках із психології нараховуємо близько 500 різних емоцій і традиційно поділяємо їх на позитивні та негативні. За класифікацією К. Ізарда, до негативних базових емоцій відносимо: гнів, страх, відразу, горе, презирство, подив (Ізард, 2000). З ускладненням трудової діяльності та психічного життя зростає і кількість емоцій, тому цей список можна доповнити іншими номенами: сум, нудьга, незадоволення, роздратованість, занепокоєння, тривога, хвилювання, паніка, туга, страждання, відчай, переляк, заздрість, огида, злість, лють, шаленість, скаженість, розгубленість, розчарування, образа, приниження, ворожість, ніяковість, сором. До позитивних базових емоцій належать радість, задоволення, симпатія.

Вербалізація емоцій – доволі складний процес, бо емоція виражає індивідуальне переживання людини, а мовний знак має узагальнене значення. Мислення фіксує лише ті емоції, які люди переживають найчастіше, такі емоції характеризуються певною інтенсивністю та тривалістю. Мовний знак відображає емоцію, яка пройшла крізь призму суспільної свідомості та яку переживає більшість членів мовного колективу. Широка палітра почуттів окремої людини не знаходить повного віддзеркалення у семантиці слова, фразеологізми ж точніше аніж слова передають шкалу людських почуттів. Це ті експресивні номінації емоцій, «які суспільно створені для полегшення їхнього лінгвального відтворення, характеристики тих емоційно-психічних станів, які важко або неможливо висловити одним словом» (Станкевич-Іванова, 2009, с. 275).

Серед численних фразеологічних одиниць особливим розмаїттям експресивно-емоційних відтінків вирізняється компаративна фразеологія (далі – КФО), яка заповнює усі сфери людського життя. Важливе місце КФО посідають при першому знайомстві з тим чи тим об'єктом, адже людство завжди оцінює предмети, порівнює їх з іншими. Особливістю

компаративної фразеології є їхня прозорість і зрозумілість для інших лінгвокультур, які здатні дешифрувати уявлення, покладені в основу порівняння, шляхом зіставлення рис людини з рисами того чи іншого образу-еталону (Радіонова, 2016, с. 221).

За твердженням Т. Кияка, компаративні фразеологізми ґрунтуються на переосмисленому стійкому порівнянні (Кияк, 2006, с. 186), що є важливим та загальноновизнаним принципом життєвого досвіду.

Серед великої кількості компаративних фразеологічних одиниць на позначення емоційних концептів української, польської та англійської мов розглянемо порівняльні звороти на позначення радості, гніву, страху, заздрості та сорому.

Радість – фундаментальна позитивна емоція, яка оптимізує комунікативні процеси. За твердженням К. Ізарда, ця емоція характеризується відчуттям впевненості, власної значимості (Ізард, 2000). Радість є емоційною складовою багатомірного інтегративного ментального утворення – категорії щастя з притаманними їй загальноаксіологічною оцінкою, високим ступенем семіотичної насиченості та етнокультурною специфікою (Шамаєва, 2004, с. 7). Щастя – одна з найвищих цінностей та цілей життя людини, базовий концепт у житті кожного етносу, кожної людини; це – відчуття і стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення та безмежної радості: *як у Бога за пазухою / за дверима; жити як у раю; жити як вільна пташка; немов крила за спиною вирости; як бобер у салі; як вареник у маслі // czuć się jak w raju – ‘почуватися як в раю’; żyć jak w niebie – ‘жити як на небі’; jak u Pana Boga za pieciet – ‘як у Бога за пазухою’; żyć się jak pączek w maśle – ‘як сир у маслі’ // to live like a lord – ‘жити як лорд’, to live like a prince – ‘жити як принц’, to live like a fighting cock – ‘жити як бійцівський півень’.*

В українській та польській компаративній фразеології щастя, перш за все, пов’язано із матеріальним успіхом: *як Богу молитися; напитися, як лив мулу; як медом по губах; щасливий як пташка // radosny jak skowronek – ‘про радісну, щасливу людину’; spaść się jak z rogu obfitości – ‘у великій кількості’; mieć forsy jak lodu – ‘мати багато грошей, жити в достатках’.* І тільки незначна кількість КФО описують щастя, яке принесла доля: *як з неба впасти // spaść jak z nieba.*

Щастя – це спонтанна радість: *як вдруге на світ народитися; як на крилах // jak na skrzydłach,* яка може позначатися на зовнішності людини або її поведінці: *oczy goreją jak świece.*

Людина відчувається щасливою, якщо вирішується якась складна життєва справа, для прикладу: *як камінь з душі упав; аж світ угору піднявся; наче світ поширишав; як пуд ваги з себе скинути.*

Гнів – негативна емоція, яка поширена серед людей незалежно від культурномаркованих традицій і є домінантною для українців. Ця негативна за знаком важлива емоція людини має індивідуальну та соціальну значущість: як (мов, ніби і т.ін.) скажений; як (мов, ніби і т.ін.) скупали в окропі; як більмо в очі; як скажений // (as) cross as the devil, to be like the devil looking Over Lincoln; full of old Nick ; as sore as a boil; like a bull at a gate; like a bull at a five-barred; like a red rag to a bull; as cross as a bear / as silky as a bear / as savage as a bear. Почуття гніву може відобразитися на обличчі: глянув як п'ятака дав (подарував) // look like thunder.

Концепт гнів не існує ізольовано в мовній репрезентації, а перетинається з іншими емоційними та не емоційними концептами. Такий феномен називають емоційним патерном, який складається з двох або декількох емоцій, що виникають одночасно та формують певний комплекс (Ізард, 2000). До концептів інших емоцій, з якими пов'язаний концепт гнів, належать: незадоволення, нервування, страждання, образа, ненависть, почуття відрази, гидливості: *дрижить як Каїн за алтин* (Каїном називають злих, заздрісних людей, які здатні на підлість) // *to hate (sb., smth) like poison* – 'огидний наче парена пина'; *hate like a cat hates water* – 'відчувати відразу, огиду, сильно ненавидіти'.

Страх відносять до «сильних» емоцій. І. Подюков зазначає, що «особливо позначені образними оцінками такі негативні стани, як страх, переляк, жах. Сюжети тут – від міфологічних до грубо натуралістичних» (Подюков, 1991, с. 110): *сміливий як святий Петро* – іронічне позначення боягузливої людини. Улюблений учень Ісуса Христа, який тричі відрікся від нього, але після розкаяння отримав прощення. Ця слабкість апостола Петра якраз і переосмислена у цій КФО // *be like a deer caught in the headlights*. Страх спричиняє непорушність або ж тремтіння: *злякався, аж у п'ятах похололо; як / мов / немов / наче укупанний стоїть; стоїть як стовп; (хтось) як / мов / ніби громом прибитий / приглушений; тремтіти як осиновий листок; (хтось) труситься / тремтить як / мов у пропасниці; тряситься як заячий хвіст; як (мов, ніби) комашки забігали* // (ktoś) *trzęsie się jak barani ogon / jak galareta* – 'хтось дуже тремтить від страху'; (ktoś) *stał jak wryty; (ktoś) stoi jak przyrośnięty; (ktoś) stoi jak przykuty / jak skamieniały / jak piorunem rażony / jak wrośnięty w ziemię / jak posąg / jak zamurowany / jak słup; (ktoś) stoi jak piorunem rażony* // *look as if one had seen a ghost* – 'сильно настрашитися; стояти нерухомо, завмерти від страху'; *shake like a leaf* – 'тремтіти'; *quiver like an aspen leaf* – 'тремтіти як осиновий лист'; *stand as if turned to stone* – 'наче скам'яніти, завмерти'.

Відчуття жаху (того самого страху, але в збільшеному обсязі) викликає додаткові емоційно-експресивні конотації, зумовлені семою ‘дуже’, ‘надмірно’ (Кононенко, 2004, с. 125–126): *боятися як чорт ладану (свяченої води); блідий як смерть (від страху); боятися як вогню; труситься як Каїн // zblednąć jak ściana // to move like a scaled cat; to squeal like a stuck pig – ‘відчуття сильного страху, жаху’.*

Страх викликає переміщення органу, який реагує на страх, усередині організму: *серце як не вискочить з грудей.*

Заздрість відіграє значну роль в емоційному світі людини. Це комплексна емоція, яка, на думку Р. Гаубля, складається із люті, суму та досади. Вона шукає не добра для себе, а зла для інших, «заздрісний хотів би бачити славного – безчесним, багатого – убогим, щасливого – нещасним. Заздрість приносить лише смуток і розруху» (Несветаїлова, 2009, с. 12)]: *дрижить як Каїн за алтин (тут спостерігаємо поєднання двох емоційних патернів: страху і заздрості); голова, як у вола, а все, бач, мала // nothing sharpens the sight like envy – ‘ніщо так не загострює зір, як заздрість’; no envy like a monk’s – ‘нема такої заздрості, як у монаха’; Jealous as three Bartel my dolls in a wicker basket – ‘дуже заздрісний / ревнивий’.*

Заздрість в українській фразеології виступає як істота з жовтими очима: *очі як жовтки; очі як у попа.*

Крайньою межею заздрості є ненависть: *hate like a cat hates water – ‘відчувати відразу, огиду, сильно ненавидіти’.*

Сором, на думку Ю. Лотмана, є однією з кращих психологічних рис інтелігентної людини: «Для людей з інтелігентною психологією регулятивною властивістю є сором, а для людей безсоромних регулятивною властивістю є страх: я не роблю, тому що боюсь» (Лотман, 2005, с. 499). Ця емоція тісно пов’язана із страхом і почуттям провини. Коли людина порушує моральний, етичний, релігійний закон, то несе особисту відповідальність за скоєне: *як на сором; встидається, як кіт сала; як (мов, наче) печений рак // jak rak // to look like the cat who swallowed the canary – ‘знає кішка чие сало з’їла’.*

Присоромлена людина асоціюється із безвихідними ситуаціями і почувається спустошеною: *сісти, як рак на міліні // like a dying duck in a thunder-storm – ‘з розгубленим виглядом’; like a hen on a hot griddle – ‘не в своїй стихії’.*

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Емоції відображають загальнолюдський досвід осмислення психічного життя індивіда. Вони властиві усім людям незалежно від національності, віку, статі, соціального становища тощо. Більшість емоцій можна віднести до

ряду універсальних (радість, гнів, горе, страх), але їхня наповнюваність, інтенсивність, ступінь їхньої глибини конкретизується в кожній мові. Людство завжди буде відчувати одні і ті ж почуття, що говорить про універсальність емотивних смислів. Спосіб інтерпретації людьми своїх емоцій залежить, принаймні певною мірою, від лексичної сітки координат, яку дає їм їхня рідна мова (Вежбицька, 2001, с. 18).

Компаративні фраземи характеризуються високою абстракцією і відображають загальноуніверсальні та етноспецифічні знання, уявлення про емоційні переживання представників різних мовних спільнот. Кожна людина по-своєму уявляє емоційний світ і утворює в своїй свідомості емоційну концептосферу. Зазвичай носії обстежуваних мов використовують КФО для вираження негативних емоцій, що не є дивним, адже людство схильне звертати увагу, перш за все, на недоліки й так вдосконалюється за допомогою критики та іронії. Позитивні ж емоції не викликають такої гострої реакції, тож відповідних КФО є небагато.

Перспективним у цьому напрямку вважаємо дослідження фразеологічних знаків на позначення емоційних концептів у германських мовах, що сприятиме кращому висвітленню особливостей національномовних картин світу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Вежбицька, А.** (2001). *Язык. Культура. Познание*. Москва: Русские словари.
- Изард, К.** (2000). *Психология эмоций*. Санкт-Петербург: Питер.
- Княк, Т, Науменко, А. & Огуй, О.** (2006). *Теорія і практика перекладу німецької мови*. Вінниця: Нова книга.
- Кононенко, В.** (2004). *Концепти українського дискурсу*. Київ–Івано-Франківськ.
- Лотман, Ю.** (2005.) *Культура и интеллигентность. Воспитание души*. Санкт-Петербург: Искусство-СПБ.
- Маслова, В.** (2008). *Когнитивная лингвистика*. Минск: ТетраСистемс.
- Несветаилова, И.** (2009). Паремнологическое представление концептов «Зависть» и «Ревность» в английском и русском языках. *Вестник Иркутского государственного лингвистического университета*, № 3.
- Осипов, Ю.** (1970). Об уточнении понятия «эмоциональность» как лингвистического термина. Проблемы синтаксиса английского языка. Москва, № 422. – С. 116–127.
- Подюков, И.** (1991). Народная фразеология в зеркале народной культуры, Пермь: ПГПИ.
- Прокойченко, А.** (2015). Дослідження категорії емотивності у контексті антропоцентричної парадигми сучасної лінгвістики. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*, Випуск 53, С. 198–200.

Радіонова, К. (2016). Зооніми у стійких компаративних одиницях на позначення внутрішнього світу людини в англійській, французькій, українській та російській мовах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», Вип. 60, С. 220 – 223.

Станкевич-Іванова В. (2009). Особливості вираження емоцій страху засобами фразеології чеської мови. *Вісник львівського університету*. Серія філологічна. Вип. 48, С. 275–280.

Шамасва, Ю. (2004). Когнітивна структура концепту «радість» (на матеріалі англійської мови) (Автореф. дис. канд. філол. наук). Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна.

Шаховський, В. (2008). В начале была... эмоция. Взято з http://tverlingua.ru/archive/011/3_2_11.htm

Шаховський, В. (2009). Что такое лингвистика эмоций. Взято з http://tverlingua.ru/archive/012/3_shakhovsky.pdf

REFERENCES

Vejbitskaya, A. (2001). *Yazyk. Kultura. Poznanie [Tongue. The culture. Cognition]*. Moscow: Russkie slovari. [in Russian]

Izard, K. (2000). *Psihologiya emotsiy [Psychology of emotions]*. Sankt-Peterburg: Piter. [in Russian]

Kyiak ,Т., Naumenko A. & Ohui O. (2006). Teoriia i praktyka perekladu nimetskoj movy [*Theory and Practice of German Translation*]. Vynnytsia: Nova knyha. [in Ukrainian]

Kononenko, V. (2004). *Kontsepty ukrainskoho dyskursu [Concepts of Ukrainian discourse]*. Kyiv–Ivano-Frankivsk. [in Ukrainian]

Lotman, Yu. (2005.) *Kultura i intelligentnost. Vospitanie dushi [Culture and intelligence. Soul Education]*. Sankt-Peterburg: Iskustvo-SPB. [in Russian]

Maslova, V. (2008). *Kognitivnaya lingvistika [Cognitive linguistics]*. Minsk: TetaSistems. [in Russian]

Nesvetaylova, I. (2009). Paremiologicheskoe predstavlenie kontseptov «Zavist» i «Revnost» v angliyskom i russkom yazyках [Paremiological presentation of the concepts of «Envy» and «Jealousy» in English and Russian]. *Vestnik Irkutskogo gosudarstvennogo lingvisticheskogo universiteta – Bulletin of Irkutsk State Linguistic University*, № 3. [in Russian]

Osipov, Yu. (1970). *Ob utochnenii ponyatiya «emotsionalnost» kak lingvisticheskogo termina. Problemy sintaksisa angliyskogo yazyka [On clarifying the concept of «emotionality» as a linguistic term. English syntax issues]*. Moscow, № 422. P. 116–127. [in Russian]

Podyukov, I. (1991). *Narodnaya frazeologiya v zerkale narodnoy kulturyi [Folk phraseology in the mirror of folk culture]*. Perm: PGPI. [in Russian]

Prokoichenko, A. (2015). Doslidzhennia katehorii emotyvnosti u konteksti antropotsentrychnoi paradyhmy suchasnoi linhvistyky [The previous of motivations category in the context of anthropocentric paradigms of ordinary linguistics]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohichna» –*

Scientific notes of Ostroh Academy National University. The Philological, Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», Vyp. 53, P. 198–200. [in Ukrainian]

Radionova, K. (2016). Zoonimy u stiikykh komparatyvnykh odynytsiakh na poznachennia vnutrishnoho svitu liudyny v anhliiskii, frantsuzkii, ukrainskii ta rosiiskii movakh [Zoonyms in stable comparative units for describing people's inner world in English, French, Ukrainian and Russian]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Filolohichna» – Scientific notes of Ostroh Academy National University. The Philological*. Ostroh: Vydavnytstvo Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia», Vyp. 60, S. 220 – 223. [in Ukrainian]

Stankevych-Ivanova, V. (2009). Osoblyvosti vyrazhennia emotsii strakhu zasobamy frazeolohii cheskoï movy [Peculiarities of expressing fear in Czech language phraseological units]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna – Bulletin of the University of Lviv. The Philological*. Vyp. 48, S. 275–280. [in Ukrainian]

Shamaieva, Yu. (2004). Kohnityvna struktura kontseptu «radist» (na materialii anhliiskoi movy) [Cognitive Structure of the Concept JOY (in the English Language)]. *Candidate's thesis..* Kharkiv. [in Russian]

Shahovskiy, V. (2008). *V nachale byla ... emotsiya [In the beginning was ... emotion]*. Retrieved from: http://tverlingua.ru/archive/011/3_2_11.htm [in Russian]

Shahovskiy, V. (2009). *Chto takoe lingvistika emotsiy [What is linguistics of emotions]*. Retrieved from: http://tverlingua.ru/archive/012/3_shahovskiy.pdf [in Russian]